

КРЕАТИВНО КОНСТРУИРАНЕ НА ОБЛЕКЛА ЗА ИНОВАТИВЕН МОДЕН ДИЗАЙН

Капка Манасиева

Варненски свободен университет “Черноризец Храбър”

Резюме

През последните 20 години се появиха алтернативни и по-креативни методи за конструиране и моделиране на облекла, скрояване и формообразуване. Създаването на кройки, моделирането на сложни модели и дизайн на уникални облекла е занаят, но и творческа дейност. В статията е разгледан мулажния метод за моделиране като основен метод използван в дизайна на уникални образци на модния дизайн. Изясняват се подходите при създаване на сложни модели облекла и анализират методите за обемно формообразуване.

Ключови думи: конструиране, моделиране, облекло, креативност, драпиране, мулаж

CREATIVE PATTERN MAKING APPROACHES FOR INNOVATIVE FASHION DESIGN

Капка Manasieva

Varna Free University “Chernorizets Hrabar”

kapkamanasieva@gmail.com

Abstract

Over the last 20 years, alternative and more creative methods for pattern making, cutting and tailoring of garments, and shaping have emerged. Creating patterns and designing unique garments is a craft, but also a creative activity. The article

deals with the “moulage” method as the main method used in the design of unique patterns in the fashion design. The approaches for creating unique models of clothing are clarified and a three-dimensional patterning and forming are analyzed.

Keywords: *pattern making, fashion design, garments, creativity, draping, moulage*

ВЪВЕДЕНИЕ

С развитието на технологиите, търговията и производството на облекла се промениха така, че днес масов и персонализиран продукт могат да се произвеждат много бързо и при близка себестойност. Това прави модната индустрия толкова интересна и конкурентна. Появяват се много нови марки, нови процеси и материали. Иновациите в производството на машини и материали дава възможност на модните дизайнери да бъдат по-иновативни в подходите за създаване на нови образци облекла. Създаването на уникален дизайн от модните дизайнери е способност, която е важна за модата както при създаването на луксозни продукти, така и при серийните облекла на ниски цени. Независимо дали модните дизайнери са независим, работят за търговци на дребно, за производители или за дизайнерски модни къщи, те могат да се класифицират като такива които правят тенденции, следващи тенденции и адаптиращи дизайн за производители. Във всички тези случаи, добрия дизайн е конкурентно предимство, а конструирането на облеклото е определящо за стойността на дизайна. Това значение на конструирането днес се реализира благодарение на креативните подходи при конструирането които са специфични, не почиват на познатите системи и методи и изискват голяма доза креативност.

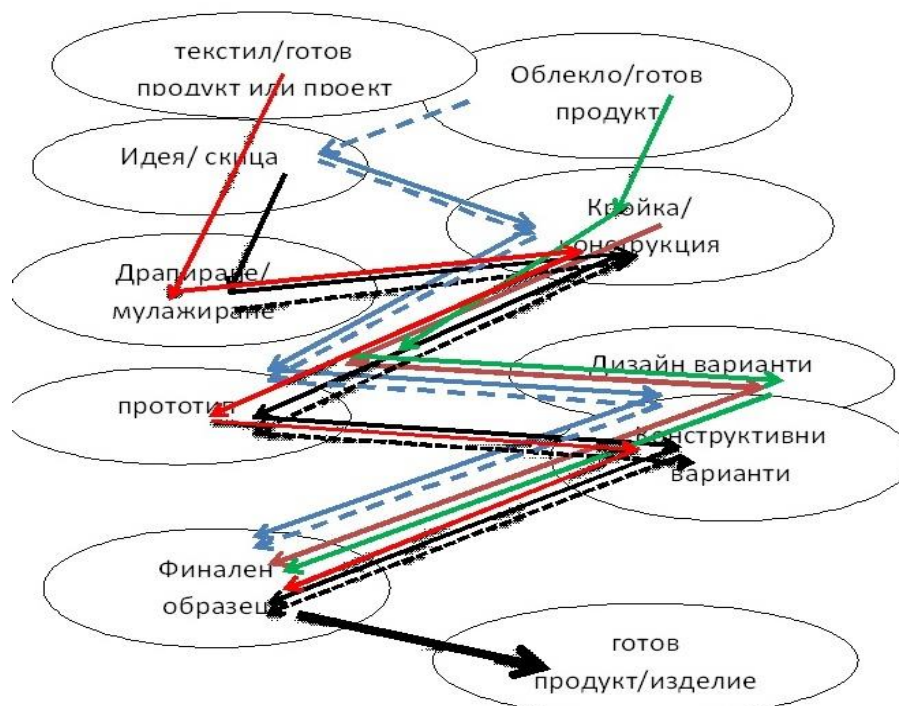
1. ПОДХОДИ В МОДНИЯ ДИЗАЙН

Конструирането на облекла е креативен процес и занаят с традиции, същевременно е техническа дейност, при която се създават конструкции и кройки на детайлите на облеклата. Конструирането подпомага като основен процес модния дизайн – превръщането на идеята от скицата на дизайнера в истински продукт. Процесът на конструиране и/ или моделиране на детайлите в облеклото всъщност спомага едновременно с въображението на дизайнера от модната скица да се достигне до истинския продукт.

За да се достигне до правилния дизайн, финалната модна визия, или перфектното прилягане на облеклото върху тялото, в модния дизайн се практикуват различни подходи.¹ На фигура 1 са общите етапи и тяхната последователност. Знае се, че практиките в модния дизайн са уникални, както и самите модни дизайнери, затова когато си зададем въпроса как се реализира модния дизайн, методите могат да се разделят най-общо на традиционни и експериментални. Първият процес обикновено е *идейното проектиране*, при който изразяването на модела става чрез ескизи, рисунки и макети. Макетирането може да е в реален размер или в мащаб с хартия или текстилен материал. Тоест, този първи етап е нужен както на дизайнера, така и на конструктор- моделиера. Целта е да се създаде готов продукт/ изделие, използва се оригинален материал и обикновено се работи върху конкретен човек, и се отчитат всички функции на облеклото. Изработването на *опитен образец* обикновено за модните дизайнери е най-важния процес, може да е много продължителен, когато модела/ дрехата е с драпировки и излизане от повърхността на тялото. Тогава се използват много ръчни бодове, вътрешната повърхност не е много чиста, изделието не е много трайно и се използва само за демонстрация на характеристиките и въздействието.

¹ Rissanen, T. (2007) Types of Fashion Design and Patternmaking Practice.там

Опитният образец предхожда окончателното изработване на изделието с оригинални материали. *Прототипът* се използва много често и в модата от конструкторите и дизайнерите. Той позволява: уточняване на идеи; избор на модел; преценка на материалите като най- подходящи за модела; уточняване на силуетни и конструктивни линии; технология за производство.

Фиг.1. Подходи в модния дизайн

Както е видно на фиг. 1, и при шестте подхода, прототипирането е неизменен процес в модния дизайн. Независимо от първоначалните етапи, версията на дрехата или опитния образец изработен от моден дизайнер или шивач тества модела и най- вече нейната конструкция. Трябва да се обърне внимание, че процеса на *конструиране*, оразмеряването на детайлите в облеклото при някои подходи се извършва с мулажния метод. Също, конструкторските варианти или казано по друг начин *моделирането* е

съпроводено с анализ и проектиране на варианти. Съответно, всички описани подходи изискват много работа и експерименти в различни посоки, а конструирането е креативен процес, който не може да се отдели от останалите етапи в дизайна на облекло.

2. АСПЕКТИ НА КОНСТРУИРАНЕТО НА ОБЛЕКЛОТО

Може да се твърди, че изкуството да се облича тялото с дрехи съответстващи на размера и формата на тялото започва своето развитие през петнадесети век. След това, с усъвършенстването на технологията и се специализацията на труда, персонализирането на облеклата според човека и неговия социален статус става приоритет. Първият метод за създаване на точно копие на човешкото тяло, и/или облекло отчитащо формите и размерите на човешкото тяло и който се съобразява с пластичните и други свойства на материала е мулажния. Определя с френския произход на думата: „moulage“² и съответно, методът за формоизграждане и драпиране се нарича мулажен. Освен че е първия в исторически план метод за конструиране на облекло и оразмеряване на детайлите съответно, през годините, той се използва основно при единично производство на облекла, и най-вече при създаване на уникални и сложни модели облекла.

Когато се разглежда процеса на модния дизайн, или проектирането на облекла, конструирането като процес, като етап и като дейност предполага майсторство и креативност. Модната скица може да бъде превърната в дреха чрез модел, който интерпретира дизайна под формата на елементите на облеклото. Но, моделът върху скицата е плоскостен, докато тялото не е. Тялото има височина, ширина и дълбочина. В тази триизмерна рамка на тялото има поредица от кривини и издутини, които са от значение за

² „Moulage“ в превод- отливане, моделиране

производителя. Затова, за нуждите на серийното и масово производство са се усъвършенствали методите за плоскостно конструиране на детайлите, които позволяват бързо и точно скрояване чрез двуизмерни кройки детайли от плоскостен текстилен материал. Чрез класическото конструиране с двуизмерно изчертаване на детайлите върху хартия или чрез програма за компютърно моделиране, плоскостните детайли от плат при съединяване се превръщат в триизмерна форма, която пасва на изпъкналостите на тялото и/или отразяват и съответстват на идеята или скицата.

3. КРЕАТИВНО КОНСТРУИРАНЕ

Методите за конструиране се класифицират според: историческото им развитие: мулажен, пропорционален, аналитичен и хибридни; според технологиите: ръчни и компютърни; според материала и технологията: с хартия, драпиране и дигитално. Всички те изискват креативност, познават и се прилагат в различните типове производства и от дизайнери при създаването на облекла. Но, имайки в предвид, че в модния дизайн конструирането често е неотделим етап от художественото проектиране и прототипиране, и се ползват различни техники и подходи, затова конструирането като дейност може да бъде наречено „креативно“. Защото, конструирането е и част от процеса на експериментиране.

Креативното конструиране е непрекъснат и интерактивен процес във фазата на разработването на експериментални продукти. И този процес днес е още по- сложен поради глобалните индустриални тенденции. В резултат на развитието на модата, индустриите и обществото клиента, потребителя на модни стоки изисква модните продукти веднага, на ниска цена и те трябва да отразяват неговите изисквания и характер. Това стана възможно благодарение на технологиите и иновациите във всички етапи на веригата на

стойността в модата. Днес е факт идейното проектиране и прототипирането във виртуална среда и в модата. Този подход в модния дизайн събира във виртуална среда всички етапи на проектирането, но изключва реалното взаимодействие на дизайнера с клиента и материалите. Точно реалното взаимодействие с човека и личността за много дизайнери е най-важно, а резултатът най-удовлетворяващ. Затова, за нуждите на единичното производство, в отделите за развитие на модни брандове, в ателиетата на модни дизайнери и моделиери, честа практика, при създаването на облекла, дори при серийно производство е да се използват няколко метода. Както е видно и от фиг.1, при формоизграждането на модела, често се използва мулажния метод и/или драпиране на детайли или облекла. Този метод позволява на дизайнера възможност да твори персонализирайки дрехата, използвайки оригинални и различни материали, детайли и елементи, и да работи плоскостно или обемно. Именно възможността да се работи върху човек или върху шивашки манекен триизмерно, прави метода толкова предпочитан от дизайнерите на уникални образци облекла.

4. НОВИ ПОДХОДИ ЗА КОНСТРУИРАНЕ В МОДНИЯ ДИЗАЙН

Днес в силно фрагментираната и глобална модна индустрия, модните дизайнери ползват и традиционни, и съвременни методи при създаването на нови образци. Мулажният метод безспорно е доказал през годините значението си за иновативното проектиране. Днес той се възприема и прилага в модния дизайн не като метод за оразмеряване на детайли, а като метод за идейно проектиране и формоизграждане. Използва се от модни дизайнери, за да създават истински шедеври на модата, част е от художественото проектиране и сложното формообразуване на облеклата в

модната индустрия. Може да се твърди, че съвременния моден дизайн често се основава на интерактивни методи за проектиране на модни облекла.

В последните 15 години алтернативните, нови методи, най-общо са наречени „креативно конструиране/ кроене“³ от самите творци. Това креативно конструиране е с интерактивни и динамични характеристики според самите моделиери и новатори в областта. Най-изявените в изкуството да се манипулира и оформя плоско парче плат, за да съответства на една или повече извивки на човешката фигура и да носи послания, отразява характер или идеи според Rickard Lindqvist (2015) са: Narielwalla, Rissanen и Simeos. При първия, системата за конструиране е вдъхновена от историята; вторият се фокусира върху безостатъчното кроене, а последният манипулира с нов тип базова кройка. Това което ги обединява според Roberts⁴ е, че дизайна на облеклото се постига чрез кройките, за разлика от другите подходи при които се създават кройки за вече ясна скицирана идея за облекло.

Методите за проектиране, които се появиха в последните години и променят модния дизайн, могат да се нарекат иновативни и то без да се ползват новите технологии пряко. Класифицират в няколко групи:

- Дизайн с кройки

При тези методи, новия дизайн се постига благодарение на нова, не класическа базова кройка, детайл или шаблон. Например, Джулиан Робъртс е британски дизайнер който създава и разпространява свой метод наречен “Subtraction cutting”,⁵ в свободен превод това е „скрояване чрез изваждане“ или още „свободно рязане/скрояване“. При този метод, моделът се изгражда със сдвоена тъкан и отвор, през който се прекарва и моделира както тъканта, на обичайните така и облеклото. Ражда се експериментално облекло, като се нарушават границите форми на облеклата.

³ Lindqvist, 2015: 90-123. Kinetic Garment Construction: Remarks on the Foundations of Pattern Cutting, 13 Studies in Artistic Research, Rickard Lindqvist, 2015, ISBN 9187525429, <https://www.rickardlindqvist.com>

⁴ (Roberts, 2008:14)

⁵ <https://www.thecuttingclass.com/subtraction-pattern-cutting-with-julian-roberts/>

Фиг. 2. Модели на на Холи Маккуилан (ляво) и Джулиан Робъртс

Методът за безостатъчно кроене се популяризира сред модните дизайнери от Rissanen, T. и McQuillan.⁶

Те се концентрират върху дизайнерската техника „нулев отпадък“, която елиминира текстилните отпадъци на етапа на проектиране.

Фиг.3. Проект на Тимо Рисанен⁷

⁶ (PDF) Rissanen, T., & McQuillan, H. (2016). Zero Waste Fashion Design. London; New York: Fairchild Books, an imprint of Bloomsbury Publishing, Plc, [2016]. ISBN 978-1-4725-8198-3. 223 pp.. Available from: https://www.researchgate.net/publication/323496595_Rissanen_T_McQuillan_H_2016_Zero_Waste_Fashion_Design_London_New_York_Fairchild_Books

⁷ <http://zerofabricwastefashion.blogspot.com/2009/09/hoodie-attempt-to-explain.html>

- Драпиране чрез манипулации на детайли или кройки

При тези методи, се създават нови форми и детайли от съществуващи в облеклото. Чрез манипулиране на детайли и кройки последователно, като редене на пъзел се постига нова визия. В публикуваната през 2005 система за конструиране на Nakamichi⁸ и в многобройните публикувани ресурси на Sato⁹, се усеща и прилика във формоизграждането. То започва обемно както при мулажния метод, а след това се следват принципите на класическото плоскостно моделиране и прецизиране на детайлите и облеклото. Тези авторски методи стават все популярни сред дизайнери и конструктори.

Фиг.4. Проекти на Сато (вляво) и Накамичи

Метод, носещ известно сходство с този на Накамичи и Сато, е представен от Preben Hartman (1985), наречен „Anatomisk tilksæring“ или „Анатомично кроене“.¹⁰

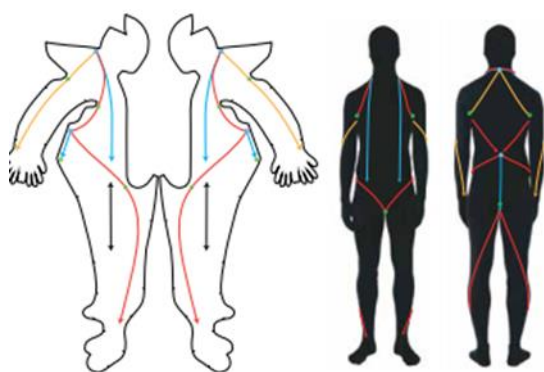
⁸ Nakamichi, T. (2005) Pattern Magic. , (2007) Pattern Magic 2. London: Laurence King Publishing

⁹ Sato, S. (2011) Transformational Reconstruction. St Helena: Centre for pattern design, <https://www.facebook.com/trcuttingschool/>

¹⁰ Hartman, P. (1985) Anatomisk.tilksæring. Husflid No. 1-6 1985, Odense: Dansk Husflidsselskab

- Кинетично конструиране

Теорията на *кинетичната конструкция* на облеклата предизвиква широк отзвук защото се основава на алтернативно доближаване на облеклото до тялото. Тази нова система е разработена от Lindqvist (2015) и е алтернатива на традиционната система за конструиране, която се основава на хоризонталната и вертикалната измервателна мрежа.

Теорията на Lindqvist¹¹ и нейния приложен метод се основават на знанието за движението на тялото и дизайна на модела - като два елемента, които трябва да реагират и да са свързани с един с друг.

Фиг. 5. Кинетично конструиране при Lindqvist (2015)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на важната тенденция да се увеличава модното съдържание в специфични сегменти и в по-ниския клас производители и търговци, модния дизайн стабилизира мястото си в модната индустрия. Независимо дали модните дизайнери работят за търговци на дребно, за производители или са независими, или работят за дизайнерски модни къщи, те могат да се класифицират като такива които правят тенденции, следващи тенденции и адаптиращи дизайн за производители. Във всички тези случаи, креативното конструиране е моста между идеята и/или човека за когото е

¹¹ <https://www.rickardlindqvist.com/>

модела и производството. С развитието на обществото и индустриите, дизайнът се превърна във важен двигател в иновационното развитие създавайки уникално конкурентно предимство. Появилите се алтернативни и нови методи за изработване на облекла и съответно за конструиране, и моделиране на облеклото позволяват реализирането на нови и вълнуващи идеи и форми. Класическите методи и системи за конструиране трябва да се познават и ползват от дизайнерите но, възпрепятстват излизането от утвърдените шаблони за форми и размери на детайлите. Креативното конструиране предлага много в етапа на разработване на продукта, едновременно създава, развива и решава проблеми в модния дизайн. Креативното и специфично подхождане и използване на конструирането на облеклата, в най- голяма степен позволява на модните дизайнери да запазват своето конкурентно предимство и уникалност.

ЛИТЕРАТУРА

1. Anicet, A., Cunha, J., & Broega, C. (2012). The draping technique as a creative phase in the fashion design methodology (Online). Retrieved November 1, 2012 from <http://www.gobookee.org/3d-in-draping-technique-in-fashion/>
2. Drudi, E. K. Wrap & Drape Fashion, (2007). The Pepin Press
3. Insufficient allure: The luxurious art and cost of creative pattern cutting.
Available from:
https://www.researchgate.net/publication/233173524_Insufficient_allure_The_luxurious_art_and_cost_of_creative_pattern_cutting [accessed Sep 08 2019]
3. Lindqvist, (2015) , Kinetic Garment Construction: Remarks on the Foundations of Pattern Cutting, 13 Studies in Artistic Research, Rickard Lindqvist, 2015, ISBN 9187525429, <https://www.rickardlindqvist.com>